

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-83>

УДК 332.146.2

Чалюк Юлія Олексіївнадоктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економічної теорії.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4128-392X>**Yuliia Chaliuk**

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

**MINT, BELL, PIIGGS, VISTA, CIVETS, N-11, BROOMS –
ПОТЕНЦІЙНІ ЦЕНТРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
ЗРОСТАННЯ В УМОВАХ ЕНТРОПІЙНОГО РОЗВИТКУ****MINT, BELL, PIIGGS, VISTA, CIVETS, N-11, BROOMS –
POTENTIAL CENTERS OF SOCIO-ECONOMIC GROWTH
IN THE CONDITIONS OF ENTROPIC DEVELOPMENT**

Анотація. Останнє десятиліття економічно розвинені країни змагаються за сфери соціально-економічного та політико-технологічного впливу, а країни, що розвиваються, ведуть боротьбу за стале існування. Війна росії проти України має значний багатовимірний вплив на формування нового геополітичного порядку. Війна стала каталізатором низки тенденцій у глобальному протистоянні: посилення консолідації близьких за інтересами та політичними режимами країн – демократичних (США, Канада, країни ЄС, Україна) та авторитарних (росія, Китай, Іран, Північна Корея); запровадження санкцій (транзакційні, технологічні, інвестиційні, торговельні, персональні), які є примусом росії до миру; послаблення економічних позицій країн БРІКС через системні санкції з боку США як відповідь на продовження антиамериканської політики, підтримку торговельних зв'язків Індії, Китаю з підсанкційною росією; зміні сценарію глобального розвитку та виведенню на передній план потенційних посткризових центрів соціально-економічного зростання: MINT, BELL, PIIGGS, VISTA, CIVETS, N-11, BROOMS.

Ключові слова: посткризові центри соціально-економічного зростання, кластери, російсько-українська війна, посткризова резильєнтність, ентропійний розвиток, турбулентні умови, MINT, BELL, PIIGGS, VISTA, CIVETS, N-11, BROOMS.

Summary. Over the past decade, economically developed countries have been competing for spheres of socio-economic and political-technological influence, while developing countries are struggling for sustainable existence. The russian-Ukrainian war has a significant multidimensional impact on the formation of a new geopolitical order. It has become a catalyst for a number of trends in the global confrontation: increased consolidation of countries close in interests and political regimes – democratic (USA, Canada, EU countries, Ukraine) and authoritarian (russia, China, Iran, North Korea); the introduction of sanctions (transactional, technological, investment, trade, personal), which weaken the russian economy and are a factor in forcing russia to compromise and make peace; the weakening of the economic positions of the BRICS countries due to systemic sanctions by the United States as a response to the continuation of anti-American policy, the support of trade relations between India and China with russia under sanctions; the change in the scenario of global development and the emergence of potential post-crisis centers of socio-economic growth: MINT, BELL, PIIGGS, VISTA, CIVETS, N-11, BROOMS. Armed conflicts threaten the achievement of the Sustainable Development Goals and require joint efforts of the government, civil society and academia to prevent future armed conflicts and overcome the consequences of existing ones. The russian-ukrainian war became a bifurcation point, the world began to change sharply and irreversibly. The role of Ukraine, the heroism of its army, the creativity of its command, and the growing resistance to the aggressor are becoming a decisive factor in the global bifurcation. The author gives examples of potential centers of socio-economic growth and post-crisis resilience. One can observe how the economically stable BRICS cluster begins to lose its power and investor favor, and other potential centers of economic growth claim its place. Goldman Sachs analysts see promise in the 3M (Mongolia, Myanmar, and Mozambique) and BROOMS clusters (Belize, Reunion, Oman, Outer Mongolia, Mauritania, South Sudan) – the mineral-rich countries bordering the BRICS. They are projected to be the fastest-growing countries in the next decade and can share best practices in managing their resource wealth.

Keywords: post-crisis centers of socio-economic growth, clusters, russian-ukrainian war, post-crisis resilience, entropic development, turbulent conditions, MINT, BELL, PIIGGS, VISTA, CIVETS, N-11, BROOMS.

Постановка проблеми. Широкомасштабна війна росії проти суверенної України, введення санкцій проти агресорки росії та її міжнародна ізоляція, зміна геополітичних центрів впливу доводять нестабільність світового устрою та сприяють утвердженню сучасної концепції світу SHIVA (split/розщеплений, horrible/жахливий, inconceivable/немислимий, vicious/жорстокий, arising/той, що відроджується), де діють ризики нового типу, які не піддаються контролю та корекції, а їх руйнівні наслідки важко передбачити [1, 2]. Експерти ООН повідомляють про найбільшу кількість жорстоких конфліктів з часів Другої світової війни. Сьогодні геополітичне суперництво за ключові технології та ринки збуту продовжує загострюватися. Донедавна дослідники вважали країни БРІКС локомотивами світової економіки. Але санкції проти росії послаблюють цей економічний блок та змушують міжнародних інвесторів шукати нові прибуткові інвестиційні центри.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У 2013 році головний економіст транснаціональної інвестиційної компанії Goldman Sachs Джим О'Нілл передбачив піднесення країн МІНТ як наступний кластер економік, що розвиваються і мають інтеграційні фактори зростання населення, робочої сили та економічного прогресу. Науковці університету Південно-Східної Європи (Північна Македонія, м. Тетово) Kokotović F. та Kurečić P. [3] дослідили основні економічні тенденції в країнах МІНТ з 1992 по 2016 роки, а експерти федерального уряду Нігерії Акрап У., Salisu I., Asongu S. ідентифікували ключові детермінанти соціально-економічної динаміки країн МІНТ та БРІКС, зробили економічний прогноз їх розвитку до 2050 року [20]. Вітчизняні вчені Козакова Н. і Петров Г. (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна) простежили динаміку суспільного розвитку країн PIIGGS в умовах сучасних криз та викликів. Роботу українських дослідників продовжила науковиця Університету національного та світового господарства (Болгарія, м. Софія) Георгієва Е., яка здійснила порівняльний аналіз економічного розвитку країн PIIGGS та держав кластерної групи BELL за показниками дефіциту/профіциту бюджету і консолідованого загального боргу. Українські науковці Вакарчук К. і Сілукова Д. з Одеського національного університету імені І.І. Мечникова розглянули політичну реакцію та позицію країн БРІКС щодо російсько-української війни, наслідки нейтралітету цих держав для міжнародної політики. Економічні ж аналітики компанії DHL, яка є світовим лідером у галузі логістики, визначили критерії оцінки можливостей ведення бізнесу на ринках країн, що розвиваються [17]. Однак в сучасних умовах посилення ентропійних загроз і соціально-економічних викликів зростає

потреба у систематизації потенційних центрів резильєнтної економіки. На порядку денному залишається проблема здійснення групування держав у можливі посткризові центри за схожістю умов ведення бізнесу.

Мета статті. Дослідити вплив російсько-української війни на формування нового гео економічного порядку. Проаналізувати, які економічні кластери країн мають найбільший потенціал зростання після послаблення економічних позицій БРІКС. Провести детальний аналіз сильних та слабких сторін потенційного посткризового центру соціально-економічного зростання на прикладі МІНТ. Систематизувати країни, що входять до можливих посткризових центрів за схожістю умов ведення бізнесу за допомогою Індексу складності глобальних ринків. Охарактеризувати можливий сценарій виведення бізнесу з країн БРІКС до потенційних центрів соціально-економічного зростання.

Виклад основного матеріалу. Щоб зрозуміти динаміку нової глобалізованої економіки, країни часто об'єднують у групи на основі спільних рис, таких як темпи зростання, чисельність населення, галузева структура економіки, географічне положення. Одним з таких угруповань є БРІКС.

Термін BRIC (БРІК або «Велика четвірка») вперше ввів Джим О'Нілл у 2001 році, працюючи в Goldman Sachs (американська багатонаціональна інвестиційна банківська та фінансова компанія), щоб підкреслити економічну могутність Бразилії, росії, Індії та Китаю. Після приєднання ПАР (Південно-Африканська Республіка) до БРІК 18 лютого 2011 року індійський міністр фінансів оголосив, що відтоді група називається БРІКС (BRICS). 1 січня 2024 р. до БРІКС приєдналися 6 нових країн: Аргентина, Єгипет, Ефіопія, Іран, Саудівська Аравія та Об'єднані Арабські Емірати. Ці країни збільшили загальну чисельність населення кластеру до 3,5 млрд осіб (45% мешканців планети) [4]. Це один з найбільших економічних кластерів у світі. Країни БРІКС об'єднують 40% населення світу, контролюють 40% світового видобутку нафти, мають монополію на 75% рідкоземельних ресурсів, а річна торгівля перевищує 1 трлн доларів [5].

У Декларації саміту БРІКС від 26 червня 2022 року було висловлено стурбованість щодо війни в Україні, відновлення після COVID-19, сталого фінансування та інших факторів, які обмежують економічний прогрес країн блоку. Члени БРІКС засудили війну в Україні, але на відміну від країн G7, не ввели санкцій проти росії, яка розглядає БРІКС як альтернативний великий ринок збуту своєї нафти та газу [6, 19].

8 березня 2022 року США заборонили імпорт російської нафти, вугілля, газу як відповідь на вторгнення росії в Україну. Це рішення було ого-

лошено президентом Джо Байденом і спрямоване на зменшення фінансових можливостей росії, оскільки нафта є важливим джерелом доходу для російської економіки.

30 липня 2025 року президент США Дональд Трамп запровадив 25% мита на імпортовані товари з Індії, оскільки Індія є одним з найбільших імпортерів російської нафти. Також було запроваджено 40% мита на бразильські товари через атаки на американські компанії та порушення прав людини (політично мотивоване переслідування, залякування, цькування урядом Бразилії колишнього президента країни Жаїра Болсонару та тисяч його прихильників). Суперечності між США та Бразилією є прикладом зростання напруженості між США і державами, що розвиваються. Щодо Бразилії, Дональд Трамп дотримується схеми використання торговельних тарифів для примусу союзників, обмежуючи їхній доступ до ринку США, захищаючи інтереси американських компаній в іноземних країнах та просуваючи ідеологію MAGA («Make America Great Again» або «Зробімо Америку великою знову»). Американський уряд тисне на країни Глобального Півдня, які зміцнюють свої економічні, комерційні та технологічні зв'язки з Китаєм. Сьогодні Китай є торговельним партнером номер один для Бразилії, на нього припадає 26% експорту цієї країни – вдвічі більше, ніж у торгівлі зі США. Після нових американських тарифів Китай заявив про свою готовність збільшити імпорт бразильської кави [7, 21]. Сучасні геополітичні зміни й загострення відносин між країнами змушують інвесторів шукати нові центри економічного зростання для майбутнього інвестування.

Індекс складності глобальних ринків (Global Markets Complexity Index, GMCI) був розроблений у партнерстві з The Wall Street Journal і має на меті допомогти міжнародним інвесторам провести аналіз ринкової, операційної та регуляторної складових у 100 країнах світу перед можливим перенесенням або розширенням бізнесу. Країни поділені на 8 груп з урахуванням різних аспектів складності трьох показників – висока/низька складність ринку, висока/низька операційна складність, висока/низька регуляторна складність. За допомогою даних Global Markets Complexity Index та аналізу несприятливих зовнішніх факторів (війна, революція, повстання) і внутрішніх чинників (нерозвинена інфраструктура, соціальні проблеми, корупція) інвестори можуть перевести власний бізнес у країни зі схожим інвестиційним кліматом та легше адаптуватись до соціально-економічних і політичних викликів [8].

Принципово важливо дослідити, які посткризові центри мають найбільші можливості для зростання після послаблення економічних позицій БРІКС. Розглянемо потенційні посткри-

зові центри соціально-економічного зростання. Зробимо детальний аналіз сильних і слабких сторін одного з них – МІНТ (MINT). Американська інвестиційна компанія Goldman Sachs прогнозує, що країни MINT (Мексика, Індонезія, Нігерія, Туреччина) можуть увійти у 20-ку найкращих економік світу до 2050 року, а Індонезія та Мексика увійдуть до топ-10. Держави MINT мають високу чисельність населення зі значною часткою молодіжної робочої сили та вигідне географічне розташування. Нігерія має населення понад 210 млн осіб, Мексика – 130 млн осіб, Індонезія – 275 млн осіб, Туреччина – 100 млн осіб. Близькість до США приносить Мексиці нові торговельні та бізнес-можливості. Стамбул розташований на двох континентах через протоку Босфор, тому Туреччина вигідно співпрацює з Єврозоною, а також слугує містком до Близького Сходу. Індонезія знаходиться поруч з економічним гігантом Китаєм, тоді як зростаюча могутність і позиції Нігерії в Африці перетворюють державу на економічний центр африканського континенту. Три з чотирьох країн є основними експортерами сировинних товарів та сирової нафти. Індонезія – найбільший у світі постачальник нікелю – мінералу, який використовується для виробництва електромобілів. Мексика є ключовим гравцем у світовій нафтогазовій промисловості, а Нігерія володіє другим за величиною запасом нафти в Африці [18].

Однак, країни MINT мають низку проблем, які потребують нагального вирішення. У 2024 році країни MINT мали низькі бали за Індексом сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI) [9]. Так Туреччина посіла 107 місце зі 180 держав. Згідно звіту Global Financial Integrity за останні 40 років Мексика втратила близько 872 млрд дол в результаті ухилення від сплати податків, корупції та хабарництва. Загострилась проблема боротьби з корупцією і в Індонезії. Іноземні компанії повідомляють про високий рівень вимагання хабарів та надмірне економічне регулювання, що значно перешкоджає бізнесу. Колишній віце-президент Світового банку з питань розвитку африканського континенту Обі Езеквесілі повідомив, що з 1960 року було вкрадено та недоцільно витрачено 400 млрд дол доходів від нафти.

Ще одна спільна проблема, яка перешкоджає економічній динаміці країн MINT – нерозвинена інфраструктура. Національна програма якості інфраструктури Мексики (The National Quality Infrastructure Program, PNIC) отримала фінансування у розмірі 596 млрд дол на покращення транспортної, енергетичної, туристичної галузей [10]. Інфраструктура Індонезії значно відстає від Мексики, що обмежує потенціал вітчизняних підприємств. За даними Торгово-промислової палати Індонезії (KADIN), логістичні витрати середньої компанії становлять приблизно 17% від

загального обсягу виробництва, що робить її продуктивною та на 10% дорожчою, ніж у сусідніх країнах. Відсутність інвестицій у великомасштабні проекти пояснюється тим, що приватні інвестори уникають несприятливого бізнес-середовища країни. Інфраструктура Нігерії є відносно розвинутою для регіону, однак існують проблеми з енергопостачанням. Країна отримує лише половину необхідної енергії, а її операційна ефективність є однією з найгірших на континенті, незважаючи на те, що Нігерія вважається найбільшою економікою в Африці. Крім того, інші галузі перебувають у занепаді, система водопостачання нездатна задовольнити потреби сучасної високоурбанізованої та швидкозростаючої економіки. Світовий банк схвалив нову Стратегію партнерства з країною, яка включає фінансування для розширення виробництва та передачі електроенергії як частини досягнення Цілей розвитку Нігерії. Нерозвинена інфраструктура створює обмеження для економічного зростання та розвитку Нігерії. Туреччина доклала значних зусиль для покращення інфраструктури, зокрема транспортного сполучення. Наприклад, у 2013 році було відкрито перший підводний міст через Босфор. Було оголошено будівництво Великого стамбульського тунелю, який буде першим у світі трирівневим підводним тунелем вартістю 3,5 млрд дол. У 2018 році був відкритий Міжнародний аеропорт Стамбул (IST) або «аеропорт Ердогана», який вважається найбільшим терміналом у світі. Такі проекти мають вирішальне значення для підтримки економічного зростання країни. Однак, за даними PricewaterhouseCoopers (PwC) існує кілька проблем, з якими необхідно боротися, такими як нездатність турецьких банків фінансувати великі проекти, жорстке регулювання та корупція. Додамо до цього переліку і той факт, що країна імпортує значну частину енергії, має гірський рельєф і схильність до землетрусів. Всі ці фактори значно впливають на економічну інфраструктуру Туреччини.

Варто зазначити, що бідність та інші соціальні проблеми поширені в усіх чотирьох країнах. Наприклад, низька заробітна плата, стрімке зростання безробіття серед молоді та нерівні можливості в освіті є причинами високого рівня злочинності в Мексиці. За даними Ради міжнародних відносин (Council on Foreign Relations, CFR) відсутність можливостей для мексиканської молоді призвела до того, що 500 тис громадян країни звернулися до наркокартелів для працевлаштування. І навпаки, Індонезія досягла помітного прогресу в плані зниження рівня бідності, збільшивши державні витрати на соціальні програми. Проте розподіл доходів тут є дуже нерівномірним, найбагатші в країні отримують найбільшу вигоду від зростання економіки, в результаті чого рівень злочинності збільшується. Бідність та

нерівність також поширені в Туреччині. Згідно зі звітом Центру економічних та соціальних досліджень Університету Бахчешехір кожна четверта турецька дитина не може задовольнити свої основні потреби, включаючи харчування, одяг та опалення. Показники ж Нігерії є найгіршими з чотирьох країн за рівнем бідності та соціальної нерівності, що часто призводить до соціальних повстань та терористичної діяльності. Найновіший приклад цього – агресивні дії постійно зростаючої бойової групи «Боко Харам» (Boko Haram), які завдають шкоди державі та її населенню. Багато з тих, кого завербували повстанці, є безробітними, неосвіченими людьми та живуть у злиднях. Хоч ВВП на душу населення країни становить 2450 дол, 70% громадян живе менш ніж на 1,25 дол на день, що ілюструє величезну соціальну нерівність, яка склалася у Нігерії з моменту здобуття нею незалежності. Якщо уряд не впровадить політику покращення рівня життя історично маргіналізованих та знедолених верств населення, можуть статися соціальні заворушення та криваві повстання, посиляться крадіжки нафти в дельті Нігеру. Всі ці дестабілізуючі фактори нагнітають політичну ситуацію в країні. Нерівність у розподілі доходів значно ускладнює для Нігерії розвиток середнього класу та створення масового споживчого суспільства, які зазвичай лежать в основі сучасної індустриальної економіки.

Підсумовуючи, необхідно зазначити. Хоча економіки кожної окремо взятої країни МІНТ та в цілому всієї групи мають величезний потенціал, рівень ризику у всіх державах все ще залишається високим, особливо це стосується іноземних інвестицій. У кожній країні МІНТ є плани щодо вирішення перешкоджаючих проблем, але обмежений характер їх реалізації здатен уповільнити економічну динаміку. Проте, не слід недооцінювати прогрес, досягнутий Мексикою, Індонезією, Нігерією та Туреччиною. Кожна економіка зробила певні кроки до підвищення рівня доходів і досягла значного поступу.

Важливо дослідити специфіку розвитку держав економічного кластеру **BELL (БЕЛЛ)**. У травні 2012 року польський економіст Лешек Бальцерович, виступаючи в Лондонській школі економіки з лекцією на тему «Незграбна трійка єврозони: фіскальна позиція, макроекономічна стабільність і зростання», вперше використав аббревіатуру БЕЛЛ, щоб встановити зв'язок між фіскально стабільними країнами Західної Європи з державами Центральної та Східної Європи, серед яких відзначив економічно стійких Болгарію, Естонію, Латвію і Литву [22].

Держави БЕЛЛ у минулому входили до соціалістичного табору, а три з них (Естонія, Латвія та Литва) належали колишньому радянському союзу. Звернімося до більш детальної хронології їх роз-

витку. З 1949 року по 1991 рік вони були членами Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ), міжурядової організації соціалістичних країн створеної для економічної інтеграції та взаємодопомоги. З 1955 року по 1991 рік ці країни перебували також у складі Варшавського договору, оборонного альянсу, що став військовим складником до РЕВ. Після краху радянського союзу і розпаду Варшавського договору та РЕВ країни БЕЛЛ увійшли до найбільшої політичної організації на європейському континенті – Ради Європи (РЕ), стали членами Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), а також з 2004 року приєдналися до військової євроатлантичної організації – Північноатлантичного договору (НАТО)[11].

Беручи за основу фінансову складову, варто надати характеристику країнам центру **PIIGS/GIPSI** (Португалія, Ірландія, Італія, Греція, Іспанія). Аббревіатура PIIGS використовується для ілюстрації тенденцій розвитку групи держав-членів ЄС, які демонструють фіскальну нестабільність. Термін PIIGS виник у 1990-х роках і його використовували для позначення зростаючої заборгованості та економічної вразливості південноєвропейських країн. У 2010 році Ірландія також стала асоціюватися з цим кластером через дефіцит державного бюджету, який зріс до 32% ВВП. Тому до вказаної аббревіатури була додана друга «І».

Після початку кризи у 2008 році професор Еміратської фінансово-економетричної і бізнес-школи Карім Абадір до аббревіатури PIIGS, додав другу «G» (PIIGGS), вказавши на приєднання до кластеру Великої Британії. Фінансові аналітики доводять, що країни PIIGGS продемонстрували ознаки покращення. Показники ВВП країн PIIGGS мали високі темпи зростання з 2013 по 2021 рік, а їхні дефіцити бюджету значно зменшилися [12, 13].

Доцільно звернути увагу ще на три потенційні центри соціально-економічного зростання, перспективні у геополітичному та гео економічному значенні трансконтинентальні кластерні об'єднання країн, до яких можна віднести:

– центр **VISTA** (В'єтнам, Індонезія, Південна Африка, Туреччина та Аргентина). Ще у 2006 році Японський інститут економічних досліджень (Japan Economic Research Institute, JERI) запропонував концепцію об'єднання групи держав, що розвиваються [14];

– центр **CIVETS** (Колумбія, Індонезія, В'єтнам, Єгипет, Туреччина та Південна Африка). Наприкінці 2000-х років країни CIVETS були визнані британською аналітичною групою Economist Intelligence Unit як такі, що мають високий потенціал зростання, молоде населення, відкриті ринки [15];

– центр **Next Eleven/ N-11** або «Група одинадцяти» були запропоновані британським фінансис-

том Джимом О'Нілом та його колегами з Goldman Sachs у 2005 році. N-11 – це одинадцять ринків, що розвиваються з величезним економічним потенціалом: Бангладеш, Єгипет, Індонезія, Іран, Мексика, Нігерія, Пакистан, Філіппіни, Туреччина, Південна Корея, В'єтнам. Хоча траєкторія зростання Next Eleven повільніша, ніж у країн БРІКС, О'Ніл та його компанія прогнозують, що «Група одинадцяти» може досягти двох третин розміру економік G7 до 2050 року. Ця теорія базується на макроекономічній стабільності, технологічних можливостях, людському капіталі та політичних умовах країн N-11[16].

Дослідивши політичні умови, макро- і мікро показники соціально-економічного розвитку тих кластерів країн, які мають найбільшу динаміку зростання, варто здійснити їх систематизацію як потенційних центрів резильєнтної економіки, сталого розвитку в сучасних умовах наростання ентропії та турбулентності. Групування, об'єднання держав у можливі посткризові центри здійснено за схожістю умов ведення бізнесу на основі використання критеріїв Індексу складності глобальних ринків (дані таблиці 1).

Таблиця 1 демонструє, що у разі послаблення економічних позицій BRICS, інвесторам варто звернути увагу в першу чергу на країни Групи 4 (Walled gardens/огорожені сади): Україна, Туреччина (MINT, VISTA, CIVETS, N-11), Мексика (MINT, N-11), Колумбія (CIVETS), Єгипет (CIVETS, N-11), адже їх соціально-економічні та політико-технологічні умови є подібними. Також варто звернути увагу на Групу 6 (The builders/будівельники): Нігерія (MINT, N-11), Південна Африка (VISTA, CIVETS), Філіппіни (N-11), де умови ведення бізнесу близькі, але мають вищі ризики. Такий поділ дозволяє у короткі терміни перевести бізнес у країни зі схожим зовнішнім та внутрішнім середовищем та в майбутньому розширити його у країнах-партнерах посткризового центру. Наприклад, пошук нових центрів інвестування для Аргентини, яка є членом BRICS. Нестабільні умови ведення бізнесу в цій країні, а також постійні санкції проти росії, яка не зупиняє війну в Україні та має на меті продовження терористичних дій, всі ці причини підштовхують інвесторів до виведення бізнесу у держави зі схожим економічним середовищем (Туреччина, Мексика, Колумбія) та у майбутній перспективі сприятимуть його розширенню у межах посткризових центрів, до яких вони входять (MINT, VISTA, CIVETS, N-11).

Висновки. Підсумовуючи, важливо підкреслити, що наслідки війни є довготривалими. Їх важко оцінити у вигляді лише економічних показників. Аналітики Норвезького інституту дослідження проблем миру доводять, що збройні конфлікти ставлять під загрозу досягнення Цілі

Таблиця 1 – Систематизація країн – членів потенційних посткризових центрів за Індексом складності глобальних ринків

<p>Група 1 (<i>MVP/Very low complexity/країни з низькою складністю</i>): Велика Британія (PIIGGS), Естонія (BELL), Об'єднані Арабські Емірати (BRICS), Ірландія (PIIGGS). У цих країнах простіше працювати, менші операційні витрати та ризики. <i>Низька складність ринку, низька операційна складність, низька регуляторна складність</i></p>
<p>Група 2 (<i>Utility Players/корисні гравці</i>): Іспанія(PIIGGS), Португалія (PIIGGS), Латвія (BELL), Литва (BELL), Китай (BRICS), Південна Корея (N-11). <i>Низька складність ринку, низька операційна складність, висока регуляторна складність</i></p>
<p>Група 3 (<i>Middle of the pack/ середина зграї</i>): Саудівська Аравія (BRICS), Болгарія (BELL), Італія (PIIGGS), Греція (PIIGGS) <i>Низька складність ринку, висока операційна складність, висока регуляторна складність</i></p>
<p>Група 4 (<i>Walled gardens/огорожені сади</i>): Україна, Туреччина (MINT, VISTA, CIVETS, N-11), Бразилія (BRICS), Аргентина (VISTA, BRICS), Мексика (MINT, N-11), Колумбія (CIVETS), Єгипет (CIVETS, BRICS, N-11), росія (BRICS) <i>Висока складність ринку, низька операційна складність, низька регуляторна складність</i></p>
<p>Група 5 (<i>Upstream paddlers/ весляри проти течії</i>): Індонезія (MINT, VISTA, CIVETS, N-11), В'єтнам (VISTA, CIVETS, N-11) <i>Низька складність ринку, висока операційна складність, низька регуляторна складність</i></p>
<p>Група 6 (<i>The builders/будівельники</i>): Індія (BRICS), Ефіопія (BRICS), Нігерія (MINT, N-11), Південна Африка (VISTA, CIVETS, BRICS), Філіппіни (N-11) <i>Висока складність ринку, низька операційна складність, висока регуляторна складність</i></p>
<p>Група 7 (<i>the spectators/глядачі</i>): Сенегал, Бенін, Нікарагуа. <i>Висока складність ринку, висока операційна складність, низька регуляторна складність</i></p>
<p>Група 8 (<i>Only the brave/тільки хоробрі</i>) включає країни з високою складністю в кожній категорії. До цієї групи входять Пакистан (N-11), Іран (BRICS, N-11), Бангладеш (N-11) <i>Висока складність ринку, висока операційна складність, висока регуляторна складність</i></p>

Джерело: авторська розробка на основі [8]

сталого розвитку 3 (Міцне здоров'я і благополуччя) та Цілі сталого розвитку 16 (Мир, справедливість і сильні інститути). Сучасні загострення міжнародних відносин у поєднанні з гео економічною кризою вимагають від держав спільних зусиль уряду, громадянського суспільства та наукових кіл для попередження майбутніх збройних конфліктів і подолання наслідків вже існуючих. Російсько-українська війна стала точкою біфуркації. Світ почав змінюватися різко та безповоротно. Роль України, героїзм її армії, креативність командування, незламність українського народу стали вирішальним фактором у глобальній біфуркації. Автор наводить приклади потенційних центрів соціально-економічного зростання і посткризової резильєнтності в умовах глобальної турбулентності та ентропії. У статті показано, за яких обставин економічно стійкий кластер БРІКС починає втрачати свою могутність, прихильність інвесторів, та хто претендує посісти його місце, визначено можливі потенційні центри соціально-економічного зростання: MINT, BELL, GIPSI, PIIGGS, VISTA, CIVETS, N-11. Аналітики однієї з найбільших інвестиційних компаній у США та світі Goldman Sachs бачать перспективи розвитку центру 3М (Монголія, М'янма і Мозамбік) та клас-

теру **BROOMS** (Беліз, Реюньйон, Оман, Зовнішня Монголія, Мавританія, Південний Судан), бо це багаті на корисні копалини країни, що межують з БРІКС. За науковими прогнозами, вони стануть країнами з найшвидшим зростанням у наступному десятилітті та зможуть поділитися передовим досвідом управління ресурсним багатством. Очікується, що держави з середнім рівнем розвитку, такі як Мексика, Індія, Індонезія, Саудівська Аравія, Туреччина, Південна Африка та Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ), збільшуватимуть свій геополітичний та гео економічний вплив протягом наступного десятиліття завдяки вигідному геостратегічному положенню, природним ресурсам, демографічним тенденціям та конкуренцією між США і Китаєм. Такі країни схильні зосереджуватися на прагматичних дипломатичних підходах, утримуються від ідеологічної боротьби та віддають перевагу транзакційним позиціям, заснованим на стимулюванні їхнього економічного та соціального розвитку. Враховуючи економічне зростання країн, що розвиваються, у поєднанні з їхньою неідеологічною геополітичною позицією, ці ринки представляють альтернативні місця для інвестицій та бізнесу в умовах фрагментованого світового порядку.

Список використаних джерел:

1. Чалюк Ю. О. Глобальний соціально-економічний розвиток в умовах VUCA, SPOD, DEST та BANI світу. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-21>
2. Чалюк Ю. О. Соціально-економічний розвиток в умовах RUPT, SHIVA I TACI світів. *Ефективне управління економікою на світовому, державному та регіональному рівнях*: матеріали доповідей Міжнар. наук.-практ. конф.; м. Київ, 19–20 квітня 2024 р. Львів-Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 58–62. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-15>
3. Kokotovic F., Kurecic P. The MINT Countries: A Regression Analysis of the Selected Economic Features. *International Journal of Management Science and Business Administration, Inovatus Services*. 2016. V 2(5). P. 21–31. DOI: <http://dx.doi.org/10.18775/ijmsba.1849-5664-5419.2014.25.1003>
4. Brics: What is the group and which countries have joined? URL: <https://www.bbc.com/news/world-66525474> (дата звернення: 05.02.2026).
5. BRICS 2022. Beijing. Summit Declaration. URL: https://www.mfa.gov.cn/web/system/index_17321.shtml (дата звернення: 05.02.2026).
6. BRICS 2025 Summit: A Moment to Reshape the Global Economy? URL: <https://cfi.trade/en/uk/blog/economic/brics-2025-a-moment-to-reshape-the-global-economy> (дата звернення: 05.02.2026).
7. Trump is attacking Brazil to weaken BRICS – but his plan might backfire. URL: <https://www.chathamhouse.org/2025/08/trump-attacking-brazil-weaken-brics-his-plan-might-backfire> (дата звернення: 05.02.2026).
8. Global Markets Complexity Index (GMCI). URL: <https://www.wilsonperumal.com/blog/introducing-gmci> (дата звернення: 18.09.2025).
9. Corruption Perceptions Index, CPI. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024> (дата звернення: 05.02.2026).
10. The National Quality Infrastructure Program (PNIC). Mexico Standards Infrastructure Program 2024. URL: <https://www.trade.gov/market-intelligence/mexico-standards-infrastructure-program-2024> (дата звернення: 05.02.2026).
11. Georgieva E. The Economies of the BELL Countries (Bulgaria, Estonia, Latvia and Lithuania) after their EU accession. *Review of European Studies*. 2013. V. 4(5). URL: <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/res/article/view/22453/14473> (дата звернення: 05.02.2026).
12. Dias R., Pais J., Rocha I., Belfo F. Did the PIIGS Already Fly? A Retrospective Study of the European Economy Using Data Mining Techniques. DOI: <http://dx.doi.org/10.18803/caps.v23.264-278>
13. Kazakova N., Petrov H. Default risk and fiscal sustainability in PIIGS countries. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2023. № 17. С. 31–41. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2023-17-03>
14. VISTA. URL: <https://www.thelawyersglobal.org/country-groupings/law-firms-and-lawyers/vista> (дата звернення: 05.02.2026).
15. BRICS, CIVETS, and PIGS: What's in a name? URL: <https://www.csmonitor.com/The-Culture/Verbal-Energy/2012/0120/BRICS-CIVETS-and-PIGS-What-s-in-a-name> (дата звернення: 05.02.2026).
16. BRIC, N-11 and MINT: What they mean to your business. URL: <https://www.dhl.com/discover/en-gb/small-business-advice/knowning-your-customer/bric-and-the-next-eleven> (дата звернення: 05.02.2026).
17. BRICS, VISTA, BROOMS. URL: <https://qz.com/97085/the-brics-were-coined-using-superficial-indicators-these-are-the-real-frontier-markets> (дата звернення: 05.02.2026).
18. Is MINT the next BRIC? URL: <https://www.theneweconomy.com/business/is-mint-the-next-bric> (дата звернення: 05.02.2026).
19. Вакарчук, К. В., Сілукова, Д. Д. Країни БРІКС у російсько-українській війні: позиція, загрози та наслідки. *Міжнародні та політичні дослідження*. 2014. Вип. 37. С. 13–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.37.1>
20. Akpan U., Salisu I., Asongu S. Determinants of Foreign Direct Investment in Fast-Growing Economies: A Study of BRICS and MINT. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2493410>
21. США підвищили мита для Бразилії до 50 відсотків. URL: <https://www.dw.com/uk/ssa-pidvisili-mita-dla-brazilii-do-50-vidsotkiv/a-73475335> (дата звернення: 05.02.2026).
22. Balcerowicz L. Warsaw School of Economics. The Eurozone's awkward threesome: fiscal stance, macroeconomic stability and growth. London School of Economics. URL: https://www.lse.ac.uk/assets/richmedia/channels/publicLecturesAndEvents/slides/20120508_1830_theEurozonesAwkwardThreesome_sl.pdf (дата звернення: 05.02.2026).

References:

1. Chaliuk Y. (2022) Hlobalnyi sotsialno-ekonomichnyi rozvytok v umovakh VUCA, SPOD, DEST ta BANI svitu [Global socio-economic development in the conditions of VUCA, SPOD, DEST and BANI world] *Ekonomika ta suspilstvo*. No. 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-21> (in Ukrainian)
2. Chaliuk Y. O. (2024) Sotsial'no-ekonomichnyy rozvytok v umovakh RUPT, SHIVA I TACI svitiv [Socio-economic development in the conditions of the RUPT, SHIVA and TACI worlds]. *Efektivne upravlinnya ekonomikoyu na svitovomu, derzhavnomu ta rehional'nomu rivnyakh* – 2024: materialy dopovidey Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, April 19–20, 2024). Lviv-Torun : Liha-Pres. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-15> (in Ukrainian)
3. Kokotovic F., Kurecic P. (2016) The MINT Countries: A Regression Analysis of the Selected Economic Features. *International Journal of Management Science and Business Administration, Inovatus Services*. V 2(5). P. 21–31. DOI: <http://dx.doi.org/10.18775/ijmsba.1849-5664-5419.2014.25.1003>

4. Brics: What is the group and which countries have joined? Available at: <https://www.bbc.com/news/world-66525474>
5. BRICS 2022. Beijing. Summit Declaration. Available at: https://www.mfa.gov.cn/web/system/index_17321.shtml
6. BRICS 2025 Summit: A Moment to Reshape the Global Economy? Available at: <https://cfi.trade/en/uk/blog/economic/brics-2025-a-moment-to-reshape-the-global-economy>
7. Trump is attacking Brazil to weaken BRICS – but his plan might backfire. Available at: <https://www.chathamhouse.org/2025/08/trump-attacking-brazil-weaken-brics-his-plan-might-backfire>
8. Global Markets Complexity Index (GMCI). Available at: <https://www.wil-sonperumal.com/blog/introducing-gmci>
9. Corruption Perceptions Index, CPI. Available at: <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>
10. The National Quality Infrastructure Program (PNIC). Mexico Standards Infrastructure Program 2024. Available at: <https://www.trade.gov/market-intelligence/mexico-standards-infrastructure-program-2024>
11. Georgieva E. (2013) The Economies of the BELL Countries (Bulgaria, Estonia, Latvia and Lithuania) after their EU accession. *Review of European Studies*. V. 4(5). Available at: <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/res/article/view/22453/14473>
12. Dias R., Pais J., Rocha I., Belfo F. Did the PIIGS Already Fly? A Retrospective Study of the European Economy Using Data Mining Techniques. DOI: <http://dx.doi.org/10.18803/capsi.v23.264-278>
13. Kazakova N., Petrov H. (2023) Ryzky defoltu ta fiskalna stikist u krainakh PIIGS [Default risk and fiscal sustainability in PIIGS countries]. *Visnyk KhNU imeni V. N. Kapazina. Seriya "Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krainoznavstvo. Turyzm"*. No. 17. C. 31–41. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2023-17-03> (in Ukrainian)
14. VISTA. Available at: <https://www.thelawyersglobal.org/country-groupings/law-firms-and-lawyers/vista>
15. BRICs, CIVETS, and PIGS: What's in a name? Available at: <https://www.csmonitor.com/The-Culture/Verbal-Energy/2012/0120/BRICs-CIVETS-and-PIGS-What-s-in-a-name>
16. BRIC, N-11 and MINT: What they mean to your business. Available at: <https://www.dhl.com/discover/en-gb/small-business-advice/knowing-your-customer/bric-and-the-next-eleven>
17. BRICS, VISTA, BROOMS. Available at: <https://qz.com/97085/the-brics-were-coined-using-superficial-indicators-these-are-the-real-frontier-markets>
18. Is MINT the next BRIC? Available at: <https://www.theneweconomy.com/business/is-mint-the-next-bric>
19. Vakarchuk, K. V., Silukova, D. D. (2014) Krainy BRIKS u rosiisko-ukrainskii viini: pozytsiia, zahrozy ta naslidky [BRICS countries in the Russian-Ukrainian war: position, threats and consequences]. *Mizhnarodni ta politychni doslidzhennia*. is. 37. pp. 13–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2707-5206.2024.37.1> (in Ukrainian)
20. Akpan U., Salisu I., Asongu S. Determinants of Foreign Direct Investment in Fast-Growing Economies: A Study of BRICS and MINT. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2493410>
21. SShA pidvyshchyly myta dlia Brazyl'ii do 50 vidstokiv [US raises tariffs on Brazil to 50 percent] Available at: <https://www.dw.com/uk/ssa-pidvisili-mita-dla-brazyl'ii-do-50-vidstokiv/a-73475335> (in Ukrainian)
22. Balcerowicz L. Warsaw School of Economics. The Eurozone's awkward threesome: fiscal stance, macroeconomic stability and growth. London School of Economics. Available at: https://www.lse.ac.uk/assets/richmedia/channels/publicLecturesAndEvents/slides/20120508_1830_theEurozonesAwkwardThreesome_sl.pdf

Дата надходження статті: 18.02.2026

Дата прийняття статті: 04.03.2026

Дата публікації статті: 19.03.2026